

Mot.
1989/90
Bo240–249

Motion till riksdagen

1989/90:Bo240

av Agne Hansson m.fl. (c)

Ny- och ombyggnad av kulturlokaler

Samhället har både ett betydande ansvar för att kulturarvet förs vidare och att bereda förutsättningar för att en kulturverksamhet inom skilda områden kan bedrivas. Avgörande för att en fungerande och kvalitativt bra kulturverksamhet skall kunna bedrivas är tillgången på bra och fungerande lokaler för detta ändamål.

Det är angeläget att nödvändiga ombyggnader av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse kan genomföras. Dessa ombyggnader är ofta komplicerade och svåra att genomföra med betydande bostadskonsekvenser som följd och kräver betydande resurser. Det är dock samtidigt angeläget att vårt kulturarv inte förstörs. Särskilt oroande ur dessa synpunkter är försurningen och de effekter denna har på olika typer av kulturminnen. Det är också angeläget att det finns ekonomiska möjligheter att genomföra ny- och ombyggnader av kulturlokaler.

Finansieringen av kulturbyggnader kan ske på olika sätt. Det största problemet för ett enskilt projekt torde dock vara att kostnaderna för en ny- eller ombyggnad väsentligt överstiger husets ekonomiska bärkraft – dvs projektet ifråga kan inte förränta investeringskostnaden.

Mot denna bakgrund finns möjlighet att få tillägsslån för ombyggnad till grundförstärkning av kulturhistoriskt värdefulla hus. Det finns däremot inga motsvarande finansieringsmöjligheter vad gäller ny- eller ombyggnad, exempelvis av icke-statliga musei-, teater- eller konsertlokaler.

Centerpartiet har i motioner till tidigare riksmöten aktualiserat dessa frågor och såväl föreslagit betydande förstärkningar av stöd till ombyggnader av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse som införande av ett nytt anslag för investeringar till icke-statliga kulturbyggnader.

Riksdagen beslutade också med anledning av bl a en centermotion att öka anslaget utöver regeringens förslag med 10 milj kr för tillägsslån avseende ombyggnader av kulturhistoriska byggnader utöver regeringens förslag. Däremot avslogs vårt förslag om införande av ett nytt anslag avseende investeringar i icke-statliga kulturlokaler (1988/89:KrU 19).

”Kultur i hela landet”

Den sistnämnda frågan om formerna för stöd till icke-statliga kulturlokaler har tagits upp i utredningen ”Kultur i hela landet”. I denna understryks att

byggandet av kulturbyggnader är en viktig kulturpolitisk insats genom att nya miljöer skapas som stimulerar till aktiviteter och besök.

Mot. 1989/90
Bo240

För närvarande finns enbart möjligheter att från medel som anvisats för arbetsmarknadspolitiska insatser få investeringsbidrag till kulturbyggnader. Denna möjlighet till stöd förutsätter dock betydande arbetslöshet. I ett läge med en överhettad samhälls ekonomi och kraftig arbetskraftsbrist går denna möjlighet inte att utnyttja. Mot denna bakgrund konstaterar utredaren att "problemet att finna vägar för statsbidrag till kulturinstitutionernas investeringar kvarstår".

Samtidigt poängteras att reglerna för statsbidrag i hög grad påverkar den kommunala planeringen. Det är därför väsentligt att kommuner och lands ting får klara besked om vilka bidrag det är möjligt att göra anspråk på. "Ovisshet skapar lätt handlingsförlamning", konstateras det. Utredaren anser sig dock inte kunna direkt föreslå införande av ett investeringsbidrag utan förordar ytterligare utredning. Han framhåller dock samtidigt att det är angeläget att en del av medlen som anvisas för kultursatsningar kan komma till användning för investeringar i kulturbyggen. Det finns byggprojekt som måste komma till stånd om en utveckling av den regionala kulturverksamheten skall kunna ske och en statlig insats är en förutsättning för lokal politisk uppslutning kring projektet.

Utredaren föreslår att av tillgängliga medel 25 milj kr årligen bör få nyttjas för investeringar i ny- eller ombyggnader av kulturbyggnader. Enligt utredaren bör medlen reserveras för de regionala kulturinstitutionernas byggen och påtalar samtidigt att det inom denna grupp finns en lång rad aktuella projekt. Vid prioritering mellan skilda projekt måste enligt utredaren läns museer med bristfälliga lokaler få förtur till stöd.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Av årets budgetproposition framgår att riksantikvarieämbetet begärt att ramen för tillstyrkanden av ombyggnader av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse m m höjs med 65 milj kr till 230 milj kr. Plan- och bostadsverket framhåller att ca 1/4 av detta medelsbehov avser byggande i Göteborgs och Bohus län, men att det likväl är rimligt att den ur stadsvårdssynpunkt angelägna förnyelsen i stadsdelen Haga i Göteborg förverkligas. Verket konstaterar vidare att nivån på den allmänna ombyggnadsverksamheten är sjunkande och att många specialiserade ombyggnadsarbetare, som inte lämpligen kan överföras till nyproduktionen, efterhand frigörs. Verket föreslår en tillstyrkanderam för budgetåret 1990/91 om 165 milj kr.

Enligt vår mening ställer omsorgen om vår kulturmiljö krav på betydande satsningar. Vi kan dock med hänsyn till det ansträngda läget på byggmarknaden acceptera att den låga nivå – i förhållande till det reella behovet – plan- och bostadsverket förordar, som ram för stöd till kulturhistorisk bebyggelse, får gälla. Detta innebär enligt vår bedömning ett ökat anslagsbehov med 5 milj kr.

Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Mot. 1989/90
Bo240

De nuvarande bestämmelserna för bidrag till ny- och ombyggnader av icke-statliga kulturlokaler innebär att det i realiteten knappast är möjligt att få stöd för ett enskilt projekt.

Enligt vår mening är det beklagligt att i årets budgetproposition inte uppställs ett nytt anslag om stöd till icke-statliga kulturlokaler som vi tidigare krävt och som därefter förordats i utredningen "Kultur i hela landet".

Det är uppenbart att ett sådant stöd behövs. Det framgår inte minst av det stora antal motioner som lagts till tidigare riksmöten med begäran om stöd till skilda projekt såsom glasmuseum i Växjö, Östersjömuseum i Oxelösund, invandramuseum i Norrköping, Tekomuseum och folkrörelse- och biblioteksmuseum i Borås, riksidrottsmuseum i Göteborg, Lödöse museum m fl.

Behovet av stöd är således särskilt framträdande på museiområdet. Detta bekräftas inte minst av att det befintliga konstmuseet i landets fjärde kommun i storlek, Uppsala, är placerat i bristfälliga och icke funktionella lokaler.

Det finns också i vissa fall betydande behov av nybyggnad och upprustning av läns museernas lokaler över landet.

Mot denna bakgrund föreslår vi att ett nytt anslag till bidrag för ny- och ombyggnad av icke-statliga musei-, teater- och konsertlokaler skall införas. Riksdagen bör besluta om en tillstyrkanderam för budgetåret 1990/91 om högst 25 milj kr för detta ändamål. Bidrag bör enligt vår mening utgå med 30% av godkänd investeringskostnad vid nybyggnad, respektive med 50% vid ombyggnad. Regeringen bör utarbeta de närmare forskrifterna för stödet. I likhet med utredningen "Kultur i hela landet" anser vi att läns museerna skall prioriteras vid fördelningen av tillgängliga medel. Vi bedömer att någon belastning på statsbudgeten inte uppkommer eftersom anslaget är nytt och riktlinjer för stödet måste utarbetas.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen med avslag på prop 1989/90:100 i denna del medger att ramen för antikvariska myndigheters tillstyrkanden av tillägsslån eller förhöjt låneunderlag till kulturhistoriskt värdefull bostadsbebyggelse m m fastställs till 165 000 000 kr. för budgetåret 1990/91 i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen till Tillägsslån till ombyggnad av vissa bostadshus m.m. med avslag på prop. 1989/90:100 i denna del beslutar anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 5 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag om totalt 320 000 000 kr.,

3. att riksdagen medger en ram för tillstyrkanden av investeringsbidrag under elfte huvudtiteln (nytt anslag) till Vissa icke-statliga kulturlokaler om 25 000 000 kr. för budgetåret 1990/91 i enlighet med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 24 januari 1990

Mot. 1989/90

Bo240

Agne Hansson (c)

Rune Thorén (c)

Ivar Franzén (c)

Stina Gustavsson (c)

Jan Hyttring (c)

Birger Andersson (c)

Elving Andersson (c)

Karin Starrin (c)